

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра риторики и методики преподавания языка и литературы

АЖГИРЕВИЧ Ольга Игоревна

**СЕМАНТИКА КУЛЬТУРНОГО ЛАНДШАФТА
ВЕЛИКОГО ШЕЛКОВОГО И ВЕЛИКОГО ЧАЙНОГО ПУТИ**

Аннотация к магистерской диссертации
специальность 1-08 80 02 Теория и методика обучения и воспитания
(в области языкознания)

Научный руководитель
Одери́ха Вади́м Влади́мирович
кандидат исторических наук,
доцент кафедры востоковедения

Минск, 2022

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Ключевые слова: ВЕЛИКИЙ ЧАЙНЫЙ ПУТЬ, ВЕЛИКИЙ ШЕЛКОВЫЙ ПУТЬ, ТОПОНИМИЯ, СЕМАНТИКА, КУЛЬТУРНЫЙ ЛАНДШАФТ, КУЛЬТУРА, РУССКИЙ ЯЗЫК, КИТАЙСКИЙ ЯЗЫК.

Научная работа включает введение, общую характеристику, основную часть, состоящую из трех глав, заключение, библиографический список, включающий 71 наименование научных источников на русском, английском, китайском языке, приложения. Содержание работы изложено на 57 страницах текста и проиллюстрировано 1 таблицей и 4 рисунками.

Содержание магистерской диссертации разработано в соответствии с направлением научно-исследовательской темы, реализуемой на кафедре востоковедения факультета международных отношений Белорусского государственного университета «Междисциплинарные аспекты белорусского востоковедения» (ГР 20161307, НИР № 958/95).

Цель исследования состоит в выявлении особенностей превращения культурой географической среды в знаковую систему и построении концептуальной модели культурного ландшафта на Великом шелковом и чайном пути с учетом специфики преподавания иностранного языка в культуроведческом аспекте.

В соответствии с поставленной целью в работе ставились следующие задачи исследования:

1. Разработать концепцию культурного ландшафта как знаковой системы и показать возможность применения семиотических методов для исследования культурного ландшафта как феномена культуры;
2. Выявить феноменальные явления культуры Великого шелкового и чайного пути, которые могут являться средствами приобщения учащихся к ценностям культуры на уроках иностранного языка;
3. Определить примерные перечни важнейших вербальных и невербальных артефактов, которые целесообразно использовать на уроках русского и китайского языка при обучении в студентов культуроведческом аспекте.

Объектом исследования – культурный ландшафт как сфера представлений пространства и кодов культуры.

Предметом исследования – процесс семиотизации пространства и ландшафта на Великом Шелковом и Чайном пути.

Теоретическая значимость исследования состоит в:

1. Понимании культуры как иерархически организованной системы разных кодов;

2. Оформлении в завершённый цикл культууроориентированного процесса обучения и воспитания на уроках иностранного языка, в ходе которого происходит интеграция языковых знаний, ценностей национальной культуры и передача их учащимся в едином пространстве урока;

Практическая значимость исследования.

Результаты могут быть использованы в лекционных курсах по лингвокультурологии, межкультурной коммуникации, лексикологии, в учебной лексикографии, а также при создании учебных пособий и методических рекомендаций по русскому языку как иностранному. Представленный материал может быть использован на практических занятиях по иностранному языку. Материалы исследования будут полезны для разработки курсов лекций по теории языка, когнитивной лингвистике, лексикологии, лингвокультурологии, этно-, социо- и психолингвистике, ономастике, регионоведению.

Научная новизна исследования состоит в следующем:

1. Разработано и раскрыто содержание семиотической концепции культурного ландшафта, где информация в пространстве и о пространстве рассматривается как составляющая семиосферы;

2. Определены специальные средства обучения – артефакты, использование которых позволяет увеличить культууроёмкость содержания образования; значительно расширен объём понятия за счёт введения новых для теории и практики обучения артефактов;

3. Показана связь пространственных категорий культуры и связанных с конкретным ландшафтом семантических констант, бытующих в культуре.

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА РАБОТЫ

Ключавыя словы: ВЯЛІКІ ЧАЙНЫ ШЛЯХ, ВЯЛІКІ ШАЎКОВЫ ШЛЯХ, ТАПАНІМІЯ, СЕМАНТЫКА, КУЛЬТУРНЫ ЛАНДШАФТ, КУЛЬТУРА, РУСКАЯ МОВА, КІТАЙСКАЯ МОВА.

Навуковая праца ўключае ўвядзенне, агульную характарыстыку, асноўную частку, якая складаецца з трох частак, заключэнне, бібліяграфічны спіс, які ўключае 71 наймення навуковых крыніц на рускай і англійскай мове, дадатку. Змест работы выкладзены на 57 старонках тэксту і праілюстраваны 1 табліцай і 4 малюнкамі.

Змест магістарскай дысертацыі распрацавана ў адпаведнасці з напрамкам навукова-даследчай тэмы, якая рэалізуецца на кафедры ўсходазнаўства факультэта міжнародных адносін Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта "Міждысцыплінарныя аспекты беларускага ўсходазнаўства" (ГР 20161307, НДР № 958/95).

Мэта даследавання складаецца ў выяўленні асаблівасцяў ператварэння культурай геаграфічнага асяроддзя ў знакавую сістэму і пабудове канцэптуальнай мадэлі культурнага ландшафту на Вялікім шаўковым і чайным шляху з улікам спецыфікі выкладання замежнай мовы ў культуразнаўчым аспекце.

У адпаведнасці з пастаўленай мэтай у рабоце ставіліся наступныя задачы даследавання:

1. Распрацаваць канцэпцыю культурнага ландшафту як знакавай сістэмы і паказаць магчымасць прымянення сяміятычных метадаў для даследавання культурнага ландшафту як феномена культуры;

2. Выявіць феноменальныя з'явы культуры Вялікага шаўковага і чайнага шляху, якія могуць з'яўляцца сродкамі далучэння да каштоўнасцей культуры на ўроках замежнай мовы;

3. Вызначыць прыкладныя пералікі важнейшых вербальных і невербальных артэфактаў, якія мэтазгодна выкарыстоўваць на ўроках рускай і кітайскай мовы пры навучанні ў студэнтаў культуразнаўчым аспекце;

Аб'ектам даследавання - культурны ландшафт як сфера уяўленняў прасторы і кодаў культуры.

Прадметам даследавання - працэс сяміятызацыі прасторы і ландшафту на Вялікім Шаўковым і Чайным шляху.

Тэарэтычная значнасць даследавання складаецца ў:

1. Разуменне культуры як іерархічна арганізаванай сістэмы розных кодаў;

2. Афармленні ў завершаны цыкл культураарыентаванага працэсу навучання і выхавання на ўроках замежнай мовы, у ходзе якога адбываецца

інтэграцыя моўных ведаў, каштоўнасцей нацыянальнай культуры і перадача іх вучням у адзінай прасторы ўрока;

Практычнае значэнне даследавання.

Вынікі могуць быць выкарыстаны ў лекцыйных курсах па лінгвакультуралогіі, міжкультурнай камунікацыі, лексікалогіі, у навучальнай лексікаграфіі, а таксама пры стварэнні навучальных дапаможнікаў і метадычных рэкамендацый па рускай мове як замежнай. Прадстаўлены матэрыялы можа быць скарыстаны на практычных занятках па замежнай мове. Матэрыялы даследавання будуць карысныя для распрацоўкі курсаў лекцый па тэорыі мовы, кагнітыўнай лінгвістыцы, лексікалогіі, лінгвакультуралогіі, этна-, сацыя- і псіхалінгвістыцы, анамастыцы, рэгіёназнаўстве.

Навуковая навізна даследавання складаецца ў наступным:

1. Распрацавана і раскрыта змест семіятычнай канцэпцыі культурнага ландшафту, дзе інфармацыя ў прасторы і аб прасторы разглядаецца як складнік семіасферы;

2. Вызначаны спецыяльныя сродкі навучання – артэфакты, выкарыстанне якіх дае магчымасць павялічыць культураёмістасць зместу адукацыі; значна пашыраны аб'ём паняцця за кошт увядзення новых для тэорыі і практыкі навучання артэфактаў;

3. Паказана сувязь прасторавых катэгорый культуры і звязаных з канкрэтным ландшафтам семантычных канстант, якія існуюць у культуры.

GENERAL DESCRIPTION OF THE PROJECT

Key words: Key words: GREAT TEA ROAD, GREAT SILK ROAD, TOPONYMY, SEMANTICS, CULTURAL LANDSCAPE, CULTURE, RUSSIAN LANGUAGE, CHINESE LANGUAGE.

The scientific work includes an introduction, a general description, the main part, consisting of three chapters, a conclusion, a bibliographic list that includes 71 scientific sources in Russian and English, and appendices. The content of the work is presented on 80 pages of the main text and illustrated by two tables and three figures.

The content of the master's thesis was developed in accordance with the direction of the research topic implemented at the Department of Oriental Studies of the Faculty of International Relations of the Belarusian State University "Interdisciplinary Aspects of Belarusian Oriental Studies" (GR 20161307, research work No. 958/95).

The purpose of the study is to identify the features of the transformation of the culture of the geographical environment into a sign system and to build a conceptual model of the cultural landscape on the Great Silk and Tea Roads, taking into account the specifics of teaching a foreign language in the cultural aspect.

In accordance with the goal set in the work, the following research tasks were set:

1. Develop the concept of the cultural landscape as a sign system and show the possibility of using semiotic methods to study the cultural landscape as a cultural phenomenon;
2. To identify the phenomenal phenomena of the culture of the Great Silk and Tea Roads, which can be a means of introducing students to the values of culture in foreign language lessons;
3. To determine approximate lists of the most important verbal and non-verbal artifacts that are advisable to use in the lessons of the Russian and Chinese languages when teaching students the cultural aspect;

The object of research is the cultural landscape as a sphere of representations of space and codes of culture.

The subject of the research is the process of semiotization of space and landscape on the Great Silk and Tea Roads.

The theoretical significance of the study lies in:

1. Understanding culture as a hierarchically organized system of different codes;
2. Making a complete cycle of a culture-oriented process of teaching and educating in foreign language lessons, during which the integration of language

knowledge, values of national culture and their transfer to students in a single lesson space takes place;

The practical significance of the study.

The results can be used in lecture courses on cultural linguistics, intercultural communication, lexicology, in educational lexicography, as well as in the creation of teaching aids and guidelines on Russian as a foreign language. The presented material can be used in practical classes in a foreign language. The research materials will be useful for developing lecture courses on the theory of language, cognitive linguistics, lexicology, linguoculturology, ethno-, socio- and psycholinguistics, onomastics, regional studies.

The scientific novelty of the research is as follows:

1. The content of the semiotic concept of the cultural landscape has been developed and disclosed, where information in space and about space is considered as a component of the semiosphere;

2. Special teaching aids are identified - artifacts, the use of which allows increasing the cultural content of the content of education; the scope of the concept has been significantly expanded due to the introduction of new artifacts for the theory and practice of teaching;

3. The relationship between the spatial categories of culture and the semantic constants associated with a specific landscape that exist in culture is shown.